

SROVNÁNÍ REŽIMŮ: SVOBODA A PŘÍLEŽITOSTI VERSUS JISTOTY A POŘÁDEK

Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let ve dnech 27. prosince 2006 - 5. ledna 2007. Respondenti byli vybráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpověděl rozsáhlý soubor 1272 respondentů.

STEM pravidelně oslovuje občany, aby celkově porovnali současný a předlistopadový režim. Naposledy, v listopadu 2006, označilo současný režim za lepší 63 % lidí, podle 18 % jsou oba stejné a 19 % lidí si myslí, že lepší byl režim před rokem 1989. Toto celkové porovnání ovšem neprozrazuje, jak lidé hodnotí současný a minulý režim v různých oblastech života.

Prohlédneme-li si graf na následující straně, je zřejmé, že naprostá většina občanů uznává, že současný režim je lepší než předlistopadový v nabídce a kvalitě služeb a zboží, v tom, že poskytuje obecně více svobody a dává lepší životní perspektivy. Příznivě pro současný režim vyznívá i srovnání možností vlivu na veřejné dění, kvality a dostupnosti vzdělání, trávení volného času, životní úrovně, ocenění schopností a možnosti uplatnit se v profesi.

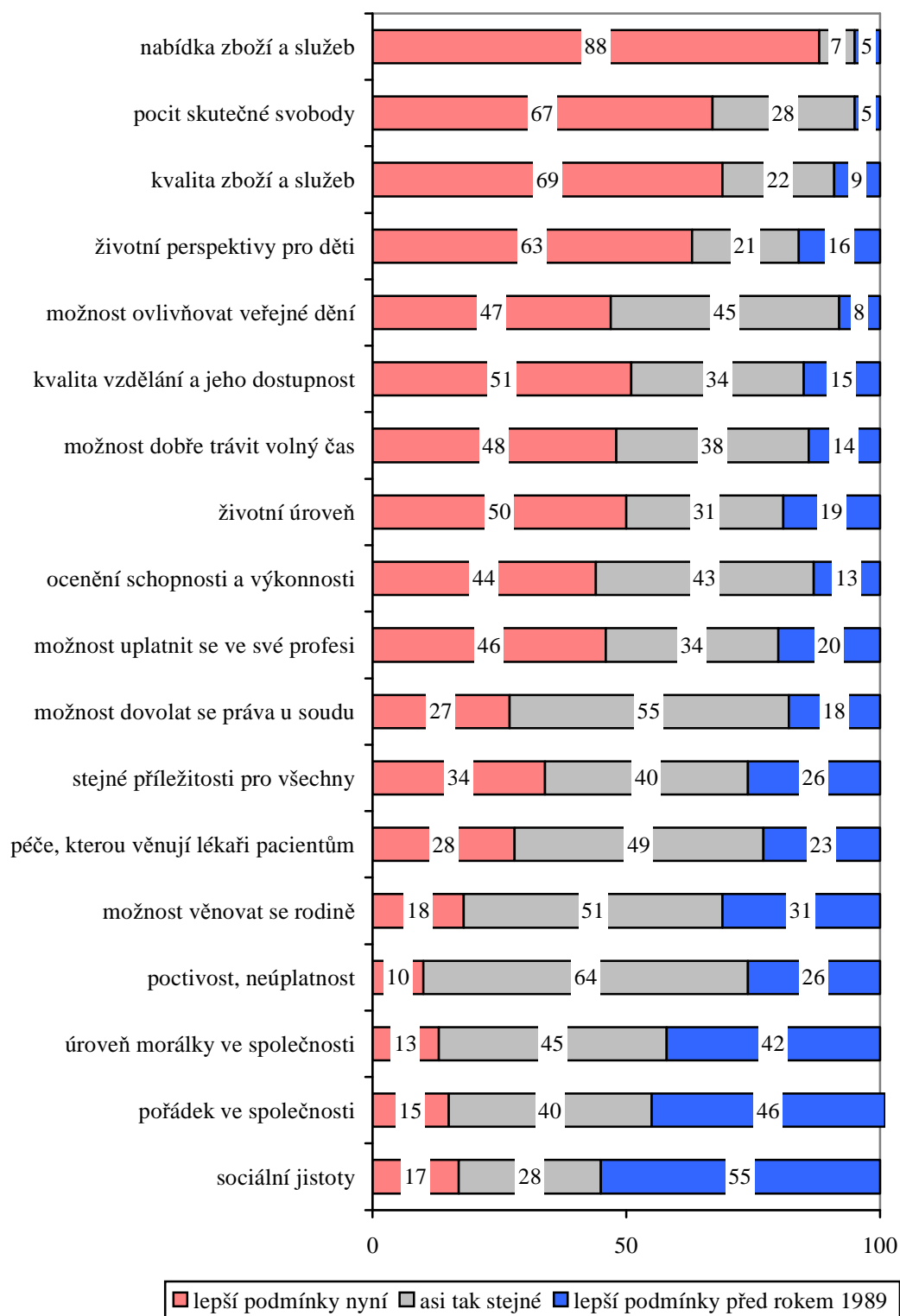
Vcelku vyrovnanou bilanci u obou režimů, jen s mírným příklonem k současnému, mají oblasti vymahatelnosti práva, rovnosti příležitostí a lékařské péče.

V případě možnosti věnovat se rodině a také v případě poctivosti a neúplatnosti si nejvíce lidí myslí, že situace v obou režimech je stejná, nicméně kyvadlo veřejného mínění se přiklání spíše k minulému režimu.

Slabší, než byly před rokem 1989, jsou podle značné části občanů nyní sociální jistoty, pořádek ve společnosti a úroveň morálky.

Jak ukazuje tabulka na straně 3, hodnocení většiny oblastí se od roku 2000 výrazně nemění. U některých položek lze nicméně vysledovat posun k lepšímu hodnocení současného režimu. Týká se to zejména životní úrovně a kvality a dostupnosti vzdělání, dále sociálních jistot, životních perspektiv pro děti a možnosti dovolat se práva u soudu. Z časového srovnání rovněž vyplývá, že u žádné ze sledovaných oblastí nedochází k nárůstu názorů, že minulý režim byl lepší.

**"Ve kterém režimu byly pro lidi, jako jste Vy,
lepší podmínky v následujících oblastech?" (%)**

Pramen: STEM, Trendy 1/2007

„Pokuste se z různých stránek srovnat současný režim s režimem,
který byl u nás před listopadem 1989.

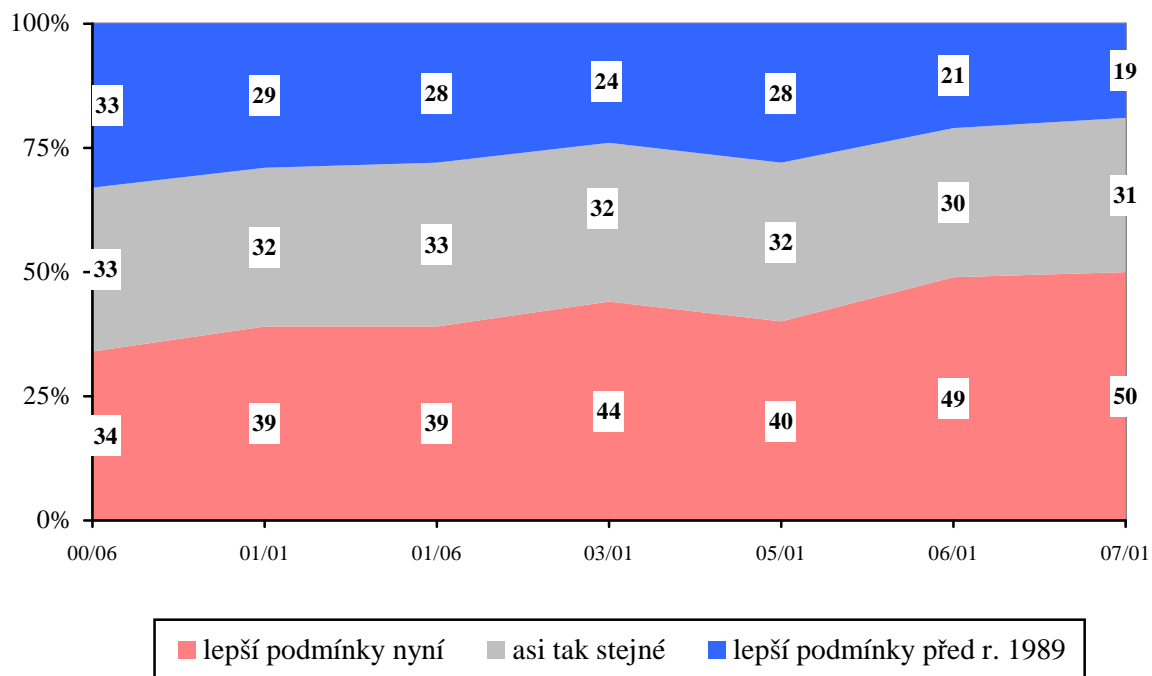
Ve kterém režimu byly pro lidi jako jste Vy lepší podmínky v následujících oblastech?“

(N=lepší podmínky Nyní, S=asi tak Stejně, P=lepší podmínky Před rokem 1989, v %)

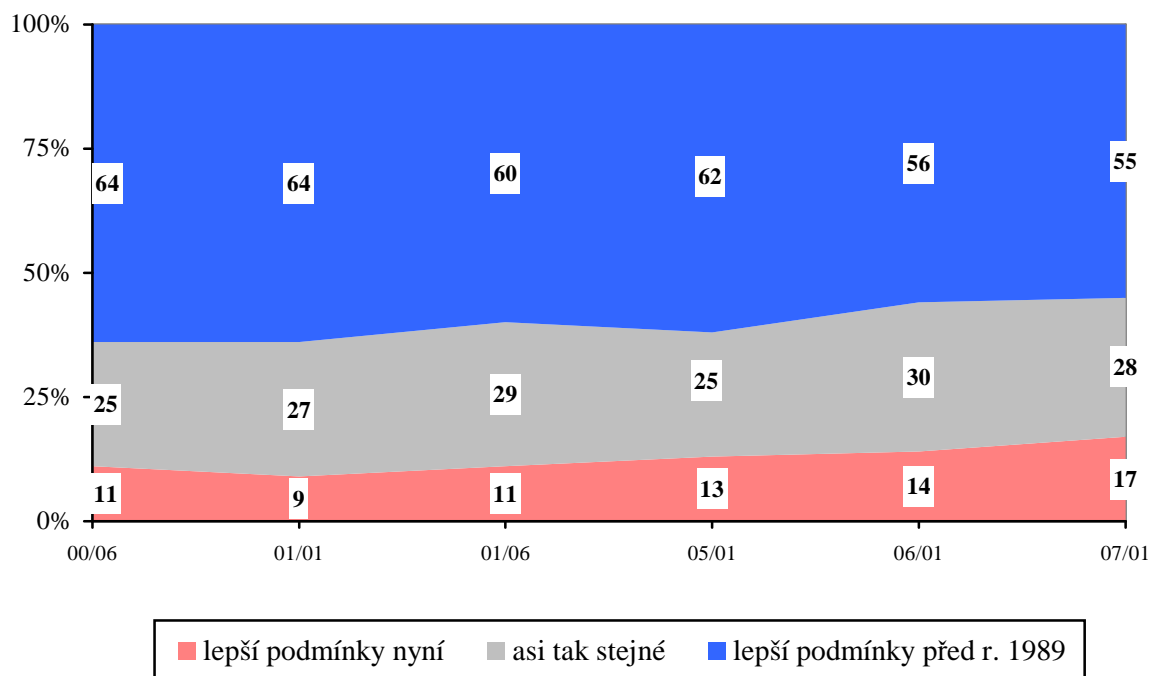
	00/06			01/01			01/06			03/01			05/01			06/01			07/01		
	N	S	P	N	S	P	N	S	P	N	S	P	N	S	P	N	S	P	N	S	P
Nabídka zboží a služeb	87	9	4	89	7	4	87	9	4	-	-	-	84	9	7	85	9	6	88	7	5
Dostupnost cest do zahraničí	83	11	6	-	-	-	84	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pocit skutečné svobody	-	-	-	66	28	6	64	30	6	-	-	-	62	29	9	64	28	8	67	28	5
Kvalita zboží a služeb	60	31	9	70	23	7	62	27	11	-	-	-	65	24	11	68	22	10	69	22	9
Občanská práva a svobody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59	32	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Životní perspektivy pro děti	-	-	-	54	22	24	-	-	-	-	-	-	55	22	23	61	22	17	63	21	16
Možnost ovlivňovat veřejné dění	39	49	12	40	50	10	40	50	10	46	44	10	42	46	12	45	45	10	47	45	8
Kvalita vzdělání a jeho dostupnost	-	-	-	35	41	24	-	-	-	-	-	-	41	39	20	49	36	15	51	34	15
Možnost dobře strávit volný čas / možnost věnovat se osobním zájmům	-	-	-	45	42	13	-	-	-	43	41	16	46	40	14	45	42	13	48	38	14
Životní úroveň	34	33	33	39	32	29	39	33	28	44	32	24	40	32	28	49	30	21	50	31	19
Ocenění schopností a výkonnosti / možnost uplatnit vlastní schopnosti	-	-	-	43	42	15	-	-	-	56	30	14	39	43	18	42	43	15	44	43	13
Možnost uplatnit se ve své profesi	38	30	32	40	32	28	43	31	26	42	32	26	36	35	30	41	36	23	46	34	20
Možnost dovolat se práva u soudu	18	60	22	18	61	21	20	60	20	22	60	18	21	56	23	24	55	21	27	55	18
Stejně příležitosti pro všechny	-	-	-	31	43	26	-	-	-	37	42	21	28	41	31	34	39	27	34	40	26
Péče, kterou věnují lékaři pacientům / kvalita zdravotní péče	-	-	-	24	54	22	-	-	-	32	45	23	25	52	23	27	51	22	28	49	23
Styky s přáteli a známými	-	-	-	-	-	-	15	69	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rozsah volného času pro osobní zájmy	16	44	35	-	-	-	18	50	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Možnost věnovat se rodině	14	56	30	15	56	29	14	54	32	-	-	-	18	51	31	17	53	30	18	51	31
Situace ve školství	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	49	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Životní napětí a stres	-	-	-	-	-	-	16	43	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Poctivost, neúplatnost	-	-	-	5	71	24	-	-	-	-	-	-	8	62	30	9	64	27	9	64	27
Úroveň morálky ve společnosti	-	-	-	9	49	42	-	-	-	10	46	44	10	43	47	12	45	43	13	45	42
Pořádek ve společnosti	-	-	-	10	39	51	-	-	-	-	-	-	12	40	48	15	40	45	15	40	45
Poctivost a morálka	-	-	-	-	-	-	6	57	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociální zabezpečení	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	35	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociální jistoty	11	25	64	9	27	64	11	29	60	-	-	-	13	25	62	14	30	56	17	28	55

Pramen: STEM, Trendy 2000-2007

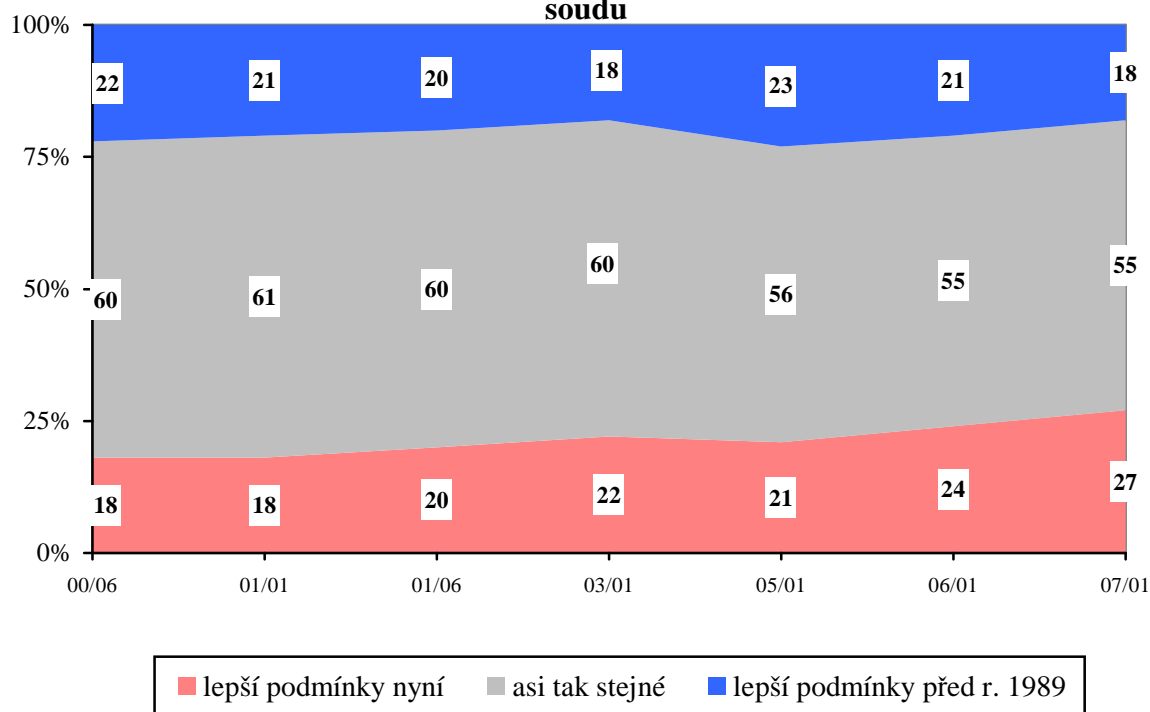
Vývoj názorů na podmínky v oblasti životní úrovně

Vývoj názorů na podmínky v oblasti sociálních jistot

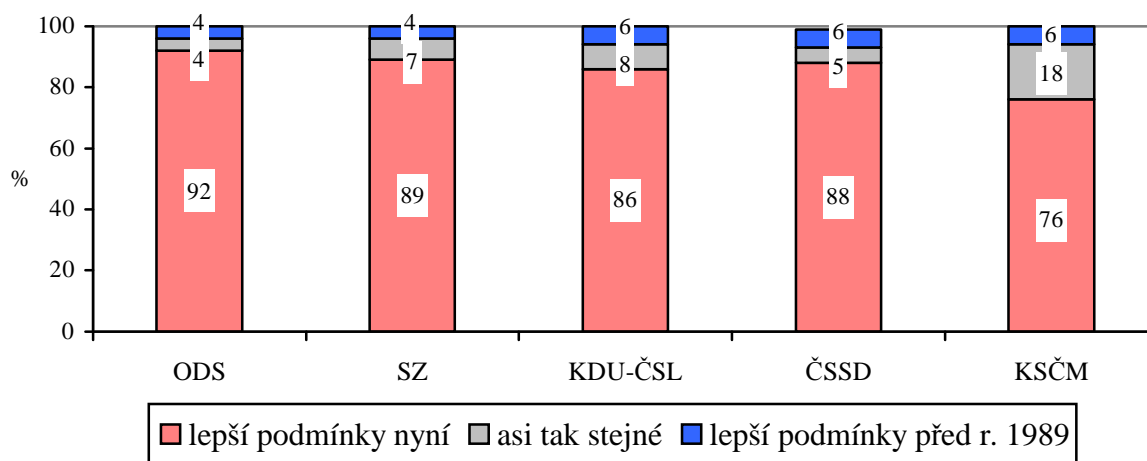

Vývoj názorů na podmínky v oblasti možnosti dovolat se práva u soudu

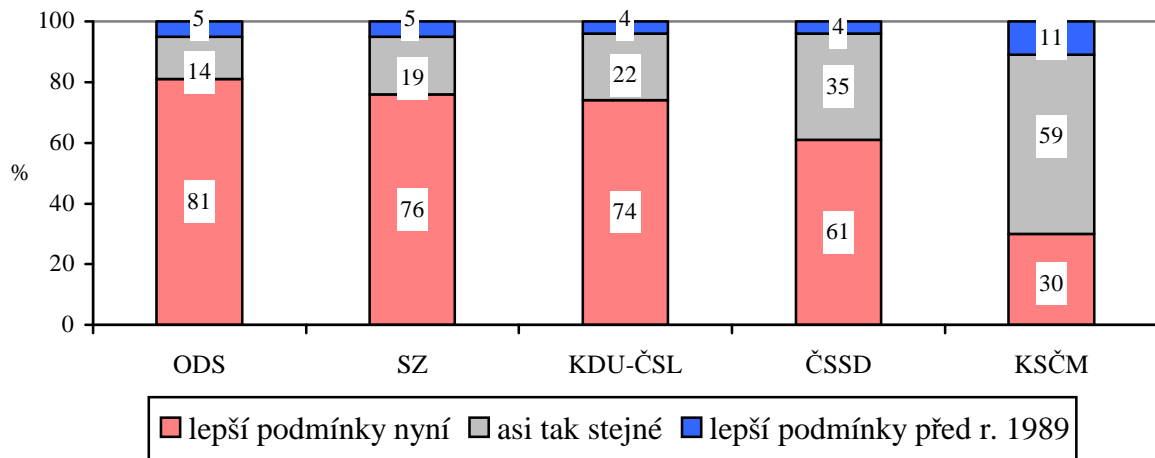

Podstatné rozdíly v názorech na podmínky v minulém a současném režimu jsou dány politickou orientací občanů. Následující grafy dokládají, že v oblastech, v nichž většina občanů hodnotí současný režim jako lepší, se od ostatních odlišují stoupenci KSČM. Jediná oblast, v níž většinově uznávají, že současnost je lepší, je nabídka zboží a služeb. Pokud jde o pocit skutečné svobody, nejčastěji si myslí, že v obou režimech je to stejné, a v oblasti životní úrovně se už přiklánějí spíše k minulému režimu. Na druhé straně stojí za pozornost, že v oblasti sociálních jistot přiznávají minulému režimu lepší podmínky i nezanedbatelné skupiny stoupenců KDU-ČSL (asi polovina), Strany zelených a ODS (kolem 40 % z nich).

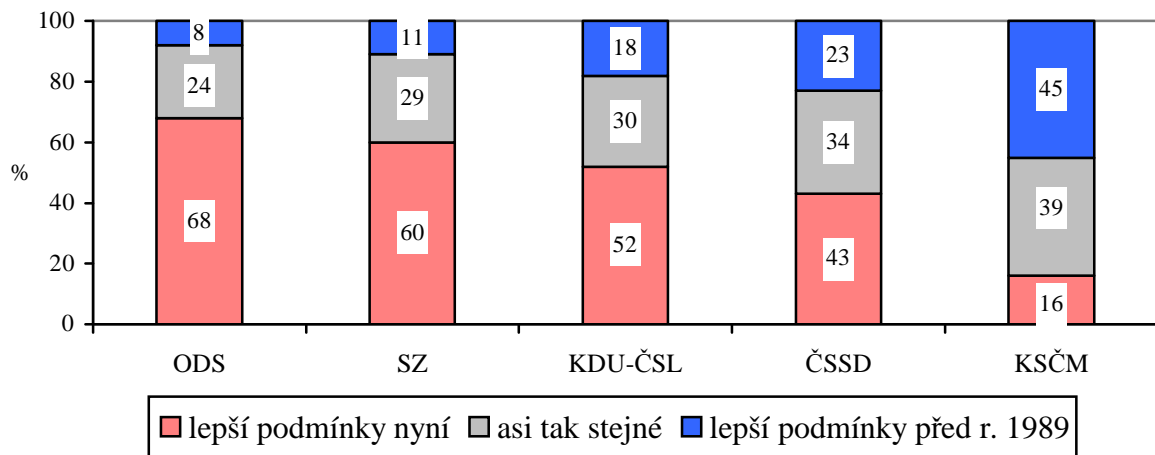
Názory na podmínky v oblasti nabídky zboží a služeb podle stranických preferencí (%)

Názory na podmínky v oblasti pocitu skutečné svobody
podle stranických preferencí (%)

Názory na podmínky v oblasti životní úrovně
podle stranických preferencí (%)

Názory na podmínky v oblasti sociálních jistot
podle stranických preferencí (%)

